

UNIVERZA V LJUBLJANI

Fakulteta za družbene vede

Mija Ostrouška

Spolnost med mladimi odraslimi v heteroseksualnih odnosih

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI

Fakulteta za družbene vede

Mija Ostrouška

Mentorica: red. prof. dr. Alenka Švab

Spolnost med mladimi odraslimi v heteroseksualnih odnosih

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Kot prvo, se zahvaljujem mentorici red. prof. dr. Alenki Švab za vso strokovno pomoč pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvalila bi se tudi vsem tistim, ki ste si vzeli čas in mi s sodelovanjem pri intervjujih pomagali opraviti raziskovalni del.

Hvala staršem in tebi Samuela za vso podporo, ki ste mi jo nudili na moji poti.

Prav tako gre zahvala tudi vama, Kaja in Gordana, za podporo in vse vesele trenutke na faksu.

Spolnost med mladimi odraslimi v heteroseksualnih odnosih

Delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu govorim o seksualnosti kot družbenem konstrukt v predmodernej dobi in to primerjam s seksualnostjo v postmodernej dobi. Z opisom konceptov sotočne ljubezni, čistega razmerja, plastične seksualnosti in konceptoma prosto lebdeče seksualnosti ter orgazmičnega imperativa pokažem razliko med tradicionalno in permisivno seksualno kulturo. Ugotovim, da se je seksualnost osvobodila različnih vlog iz preteklosti, predvsem reprodukcijske vloge, in da je ta sedaj individualistična oz. lastna vsakemu posamezniku. V drugem empiričnem delu predstavim rezultate lastne raziskave, ki sem jo opravila z metodo intervjuja med dvanajstimi mladostniki_cami. Postavila sem si tudi glavno raziskovalno vprašanje, pri katerem so me zanimale razlike med spoloma v spolnem vedenju. Pri interpretaciji rezultatov le-te primerjam s teoretičnim delom. Ugotovim, da se je spolnost osvobodila in da je nedeterminirana glede na spol. Med spoloma v okviru spolnosti vladajo vzajemni odnosi.

Ključne besede: spolnost, postmoderna, osvoboditev spolnosti, razlike med spoloma.

Sexuality between young adults in heterosexual relationships

The work consists of theoretical and empirical part. In the theoretical part I am talking about sexuality as a social construct in premodern era and I compare it with sexuality in the postmodern era. By describing the concepts of co-current love, pure relationship, plastic sexuality, free-floating sexuality and orgasmic imperative, I show the difference between traditional and permissive sexual culture. I find out that sexuality is liberated from various roles from the past, especially the reproductive role, and it is now individualistic or inherent to each individual. In the second empirical part I present the results of my own research, which I have conducted with the method of interview between twelve young people. I applied a general research question, in which I am interested in gender differences in sexual behavior. I compare my results with the theoretical part. I find out that sexuality is liberated and that it is undeterminable by gender. In the context of sexuality, between genders are prevailing mutual relations.

Key words: sexuality, postmodern era, sexual liberation, difference between genders.

Kazalo

1 UVOD	6
2 SPOLNOST KOT DRUŽBENI KONSTRUKT	8
3 ZGODOVINSKI PREGLED SPOLNOSTI.....	10
3.1 Spolnost v predmoderni dobi.....	10
3.2 Vloga reproduktivnosti	11
3.3 Seksualna revolucija	12
4 SPOLNOST V POSTMODERNI	14
4.1 LAT-faza	14
4.2 Romantična in sotočna ljubezen	14
4.3 Koncept »čistega razmerja«.....	16
4.4 Plastična seksualnost	17
4.5 Koncept prosto-lebdeče seksualnosti.....	18
4.6 Orgazmični imperativ	19
5 KVALITATIVNI EMPIRIČNI DEL	20
5.1 Opredelitev problema in cilji raziskave.....	20
5.2 Raziskovalna vprašanja	20
5.3 Raziskovalna metodologija.....	21
5.4 Vzorčenje in postopek izbire	21
5.5 Raziskovalni instrument in postopek zbiranja podatkov	23
5.6 Postopek obdelave podatkov	24
5.7 Rezultati.....	24
5.71 Sklop 1: Stališče do spolnosti	24
5.72 Sklop 2: Razlike v ženskih in moških spolnih vlogah	26
5.73 Sklop 3: Razlikovanje spolnosti med samskimi in vezanimi.....	28
5.74 Sklop 4: Telesnost/čustvenost spolnega odnosa	31
5.8 Povzetek in interpretacija rezultatov	33
6 Sklep.....	35
7 Literatura	36
Priloga A: Vprašalnik intervjuja	40
Priloga B: Primer kodirne tabele	43

1 UVOD

Diplomsko delo z naslovom Spolnost med mladimi odraslimi v heteroseksualnih razmerjih je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. Opravila sem tudi raziskavo s kvalitativno raziskovalno metodo intervjujev. Postavila sem si tudi glavno raziskovalno vprašanje, »Kakšne so razlike po spolu glede na spolno vedenje med mladimi odraslimi?« in nekaj podvprašanj za pomoč pri raziskavi.

V prvem delu se posvetim spolnosti kot družbenemu konstrukt. Nadaljujem z zgodovinskim pregledom razvoja spolnosti. V tem poglavju opišem seksualnost v predmoderni dobi, nekaj besed namenim reprodukcijski vlogi spolnosti in najpomembnejšem obdobju za preobrazbo seksualnosti, seksualni revoluciji. Drugi del, ki je tudi jedro mojega teoretičnega dela, je del, ki govori o spolnosti v postmoderni. Ta del je obširnejši in vsebuje razne koncepte, ki so značilni za transformacijo spolnosti. Začnem s kratkim poglavjem LAT-faze. Nadalje posvetim poglavje razliki med romantično ljubeznijo in sotočno ljubeznijo. Temu poglavju sledi poglavje, v katerem se podrobneje ukvarjam z Giddensovim konceptom čistega razmerja (1992). Med pomembnimi koncepti omenim tudi plastično seksualnost, prosto plavajočo oz. lebdečo seksualnost in orgazmični imperativ. V tem delu diplomskega dela predstavim razlike med tradicionalno predmoderno spolno kulturo in permisivno spolno kulturo. Ugotovim, da je spolnost osvobodjena vseh vlog, ki so jo uokvirjale v predmoderni dobi. Polje seksualnosti je postalo značilnost vsakega posameznika_ ce in posledično je spolno vedenje individualistični akt. Med partnerjema velja vzajemno spoštovanje in prijateljstvo predstavlja podlago odnosa. Spolnost ni determinirana glede na družbeni spol.

V drugem delu diplomskega dela se osredotočim na empirijo. Opravila sem kratko raziskavo s kvalitativno metodo zbiranja podatkov. V mojem primeru je to metoda intervjuja, ki sem ga opravila z dvanajstimi mladostniki_cami, starimi med dvajset in trideset let. Rezultate podrobneje opišem oz. se jim na dolgo posvetim. Empirični del je zaključen z diskusijo, bolje rečeno s povezavo rezultatov s teoretičnim delom in raziskovalnim vprašanjem. Ugotovim, da se pridobljeni rezultati skladajo s postmoderno teorijo o spolnosti. Med spoloma ni večjih razlik, ko govorimo o konceptu spolnosti. Spolnost značilnost vsakega posameznika in zato prihaja do manjših razlik med posamezniki_cami. Vsak_a od njih ima svoje preference, vendar neodvisne od družbenega spola. Opazne so razlike v kontekstu emocij, vendar so tudi te individualne, in prav tako neodvisne od družbenega spola. Odnosi med partnerjema_ icama

so vzajemni. V okviru teh lahko govorim o čistih razmerjih, plastični seksualnosti, sotočni ljubezni in orgazmičnem imperativu.

2 SPOLNOST KOT DRUŽBENI KONSTRUKT

Velikokrat je seksualnost obravnavana kot biološka, vendar je v resnici družbeni konstrukt in spolni odnos ni naravno dejanje. Giddens pravi, da je ena od lastnosti Jaza¹. Povezuje telo, identiteto in norme, ki jih oblikuje družba (Giddens 1992, 22). Seksualnost se je preoblikovala z različnimi generacijami, in zato moramo ta konstrukt družbe umestiti v družbeni in kulturni prostor (McLaren 1999, 2). Tudi sociološke in behavioristične teorije biološke impulze uvrščajo med podrejene vplivom socialnega sistema (Schwartz in Rutter 2000, 17).

Simbolni interakcionisti² so mnenja, da večina pravil, ki uokvirjajo seksualnost, obstaja izven pravila potrebe reprodukcije. Ta pravila so naučena in spodbujena skozi vsakodnevne interakcije. Tako se oblikujejo tudi norme seksualnosti. Te norme so tako integrirane v vidik spolnosti, da se tega niti ne zavedamo. Pravzaprav popolnoma svobodna seksualnost ne obstaja (Schwartz in Rutter 2000, 17–19).

Obstaja več različnih razlag, kaj točno spada pod besedno zvezo spolno vedenje. Po definiciji WHO je seksualnost osrednji oz. eden od osrednjih vidikov vsakega posameznika_ice, ki ga oblikujejo fizične in psihološke lastnosti (World Health Organization 2016³). Bajos in Spira pod spolno vedenje umeščata spolne prakse, skupek scenarijev in pomenov. Pod spolne prakse uvrščata telesne stike, pri katerih je rezultat spolno vzburjenje, medtem ko s scenarijem lahko razumemo zaporedje omenjenih spolnih aktivnosti, ki so umeščene v določen kontekst z določenim spolnim partnerjem. Pomeni pa so vrednote in funkcije oz. kako posameznik_ica vidi to spolno aktivnost (Bajos in Spira v Bernik in Klavs 2011, 39).

Spolnih odnosov in seksualna privlačnost ne moremo nujno povezati z ljubeznijo. Ljubezen je dolgoročna. Je proces, pri katerem svoja čustva, občutke in radosti akumuliramo, jih nalagamo in pomnimo. Medtem ko gre pri spolnem odnosu brez čustev za povsem nekaj drugega. Seksualna želja je trenutna in ponavljajoča. Pri spolnem odnosu, v katerem čustva niso vpletena, lahko rečemo, da gre za egoistično željo, potrebo. Govorimo le o komunikaciji med dvema telesoma (Primorac 2002, 47–53).

¹ Jaz deluje v podzavesti. Je notranji usmerjevalnik posameznika_ice, ki oblikuje samopodobo (Centa 2012, 2).

² Simbolni interakcionizem je sociološka teorija, ki govori o tem, da posamezniki_ice ustvarjajo in ohranjajo družbo skozi pomembne interakcije (Carter in Fuller 2015, 2).

³ WHO – »World health organization« (sl. Svetovna zdravstvena organizacija)

Če povzamemo današnjo družbo, družbo visoke modernosti, je delovanje le-te individualistično, racionalno in globalizirano (Sztompka v Bernik in Klavs 2011, 16). Če se osredotočimo na spolnost v teh družbah, je ta prav tako individualizirana, racionalna in v njej vlada enakost in vzajemnost med spolnima partnerjema (Giddens v Bernik in Klavs 2011, 16).

Ko pa govorimo o seksualni identiteti, se ta v najširšem smislu nanaša na to, kako posameznik_ca izraža sebe kot spolno osebo. To nekako zajema pomen, ki ga spolno izražanje ali pa ne izražanje ima v posameznikovem življenju. Poleg tega sem lahko prištevamo tudi načine za izražanje svoje spolne usmerjenosti in seksualnosti ter preference pri izbiri spolnega partnerja (Center of Welbeing).

Po generalnem pregledu družbene konstrukcije spolnosti danes, se bom v nadaljevanju pisanja nekoliko posvetila konceptom spolnosti, ki so bili značilni za predmoderno spolnost.

3 ZGODOVINSKI PREGLED SPOLNOSTI

V poglavju zgodovinskega pregleda spolnosti se bom posvetila trem konceptom ali boljše pomembnim obdobjem, ki so delovala v predmoderni dobi. Pomembni so za razvoj spolnosti, tako kot jo poznamo danes. Kot prvo se bom posvetila splošnemu zgodovinskemu pregledu spolnosti v predmoderni dobi.

3.1 Spolnost v predmoderni dobi

V starogrškem času so telo in dušo označevali kot dva različna pojma. Slednja je bila ovekovečena in nekaj pozitivnega, medtem ko je bila spolnost povsem telesna in zato popolnoma inferiorna. Srednjeveški kristjani so spolnost uokvirili v konceptu njihove religije, ki je bila usmerjena k proti seksualni tradiciji. Govorili so o spolnosti kot o genitalnem odnosu v zakonski heteroseksualni zvezi (Primorac 2002, 16–17).

Katoliška družbena tradicija je v svojem konzervativnem delovanju v najvišji meri vplivala na konstrukcijo spolnosti s strani družbe v predmoderni dobi. Spolna praksa se lahko zgodi le v heteroseksualnem, monogamnem zakonu. Cilj spolnih aktivnosti je izključno prokreacija in vzgajanje potomcev. Draženje do orgazma in druge ne konzervativne oblike seksualnega vedenja so nesprejemljive in posledično sprejete tudi kot nemoralne. Sem sta vključena tudi analni in oralni seksualni akt (Primorac 2002, 25–27). Spolni odnos pred poroko je v nasprotju z družinsko tradicijo in je greh tako kot žalitev proti Bogu (Schwartz in Rutter 2000, 16).

Po prvi svetovni vojni je na prizadetih območjih razsajalo veliko bolezni. Da so lahko zaščitili populacijo, so se strokovnjaki za higieno odločili, da uvedejo seksualno vzgojo, tako bodo najlažje zajeli večino mlade populacije in jih informirali glede spolnosti. Vendar je bila tudi ta spolno segregirana in je tako dekleta bolj pripravljala na vlogo matere in žene. Masturbacija je bila fizično in moralno nesprejemljiva. Seksualna vzgoja je bila ideja srednjega razreda, usmerjena k delavskemu, neizobraženemu razredu. V tem obdobju je število spolno aktivnih žensk naraslo, ker so iskale in stremele k seksualni neodvisnosti, vendar je še vedno veljalo, da v spolnem odnosu lahko uživa le moški (McLaren 1999, 39–41).

Seveda tukaj govorimo o neenakosti med spoloma. V tem obdobju prihaja do novih socialnih struktur, ki privedejo do še večje superiornosti moških v partnerski zvezi. Moški so tisti, ki služijo denar, ženske pa te, ki so doma z otroki in skrbijo za dom. Ta delitev dela je ženske

postavila v položaj, v katerem so tudi ekonomsko odvisne od moških. Ko družbeni spol postavi tako moške kot ženske na določene položaje, kot je to ekonomski položaj, to posledično vpliva tudi na spolne vloge, ki jih spola prevzameta (Schwartz in Rutter 2000, 15–16). Glavni cilj spolnega odnosa je torej vznburjenje in posledično tudi zadovoljitev moškega (Primorac 2002, 26).

Ko že govorim o neenakosti med spoloma, bom na tej točki svoje pisanje nadaljevala z žensko vlogo v predmoderni spolnosti, reproduktivno vlogo.

3.2 Vloga reproduktivnosti

Reproduktivna naloga posameznika_ce vključuje vse dejavnosti, ki so potrebne za vzdrževanje in preživetje človeka. To vključuje tudi domača opravila, ki jih posameznik_ca opravi za dobrobit članov družine. Kot neki podaljšek te vloge lahko na tej točki omenimo še vlogo posameznika_ce kot upravljavca_ke skupnosti, ki vsebuje tudi skrb za zdravstvo in izobraževanje potomcev_k (Lauglo 1999, 4).

V preteklosti so seksualne aktivnosti bile pod okriljem treh, kot jih imenuje Foucault, zakonikov. Kot prvi zakonik omenja kanonsko pravo. Poleg omenjenega je spolnost pod okriljem tako krščanske pastorale kot civilnih zakonov. Vse te avtoritete so določale, kaj je v spolnosti dopustno in moralno in kaj ne spada v te okvire. Spolnost zakoncev je bila pod nadzorom, predvsem pa ženska plodnost, nosečnost in druge naloge ženske vloge v zakonu (Foucault 1976, 40–41).

V poznem 18. stoletju se prične proces spreminjanja odnosa med starši in potomci. V tem obdobju se začne tudi proces, ki ga Giddens imenuje »izum materinstva« (Giddens 1992, 48). Materam je dodeljena vzgoja otrok, prej je bila to domena avtoritativnega moškega, saj pride do večje potrebe po čustvenosti med starši in potomci. Prihaja do idealizacije materinstva. Ženska je označena s podobama žene in matere (Giddens 1992, 48–50).

V zadnjih desetletjih, po seksualni revoluciji, se vse več žensk zaposluje in posledično to vpliva na ideologijo obveznega materinstva. V Sloveniji je leta 1969 splav uvrščen na spisek osnovnih človekovih pravic (Rener in drugi 2006, 53). Vse naštetu je vplivalo na preoblikovanje tradicionalnih družin in vlog, vendar pa materinstvo ostaja najmanj spremenjen pojem (Švab v Rener in drugi 2006, 72–73).

To poglavje bom zaključila z opisom pomembnega obdobja za razvoj seksualnosti, kot jo poznamo danes. Govorila bom o obdobju seksualne revolucije.

3.3 Seksualna revolucija

Okoli leta 1900 je manj kot 6 % neporočenih žensk izkusilo spolne odnose pred poroko. Danes je to število naraslo na kar tri četrtine neporočenih žensk. Ženske si niso upale priznati, da je spolni odnos nekaj, kar želijo. Ta želja je bila popolnoma potlačena, saj je bilo to družbeno nesprejemljivo dejanje (Greenwood in Guner 2009, 4).

Seksualna revolucija se je kot proces začela v 60. letih 20. stoletja. Eden od glavnih vzrokov za nastanek tega gibanja, če lahko tako rečemo, je iznajdba kontracepcijske tabletki. Tako so se lahko predvsem ženske predajale spolnim užitek brez skrbi. Tudi moški so lahko bolj opustili proces masturbacije, saj so ženske imele vedno manj razlogov za zavračanje spolnega odnosa. Poleg seksualne svobode pa se je zgodil še en korak v smeri uživanja v spolnih odnosih, saj so eksperti na omenjenem področju uvedli koncept »stimulacije klitorisa« in tako seksualno izkušnjo povzdignili še na višjo raven. Pričelo se je gibanje seksa, droge in rokenrola (McLaren 1999, 166–167).

Seksualna revolucija, kot družbeno gibanje, v jedru vsebuje dva glavna elementa. Prvi element govori o popolnem razvoju ženske avtonomije v okviru spolnosti, ki je temelj tega obdobja, čeprav je zgodovina tega sociološkega procesa veliko daljša, kajti sega že v 19. stoletje. Predvsem to obdobje seksualne svobode prinaša svobodomiselnost in družbena gibanja, ki se za le-to borijo. V tem obdobju nastane tudi t.i. »plastična seksualnost«, ki je tudi pogoj za razvoj seksualne revolucije. Podrobneje jo bom opisala v nadaljevanju. Drugi element tega svobodnega revolucionarnega gibanja govori o vzponu homoseksualnosti (Giddens 1992, 34–35).

Ta vrsta revolucije je bila dojeta tudi kot vrsta medgeneracijskega konflikta. Cilj zaslužnih za uvedbo kontracepcije in posledično naraščajoče revolucije je bil le to, da bi omejili, oz. da bi preprečili populacijsko eksplozijo. Niso se toliko menili za zahtevane pravice žensk o avtonomni reprodukciji. Sociološko gledano v seksualni revoluciji ne gre za seksualno svobodo, vendar za nekoliko prikrito kontrolo družbe (McLaren 1999, 166–173).

Danes, v postmoderni družbi, je razlikovanje med seksualnostjo in potrebami reprodukcije popolno. Poznamo tudi umetno oploditev, kar pokaže, da za reprodukcijo ne potrebujemo spolnega odnosa. Dosežena je zaključna osvoboditev seksualnosti, ki tako postane individualna značilnost vsakega posameznika_ce (Giddens 1999, 34–35).

Cerkev kot institucija tudi dandanes prikrito nasprotuje takšnemu načinu življenja oz. boljše smeri sociološkega razvoja družbe. Telo in odnosi telesa so sveti in zato posledično zagovarjajo tradicionalne spolne prakse. Vendar se tudi ta institucija zaradi pritiskov družbe in znanstvenih dokazov razvija v liberalni smeri (Montoya 2000, 168–169).

Ob zaključku zgodovinskega pregleda seksualnosti v predmodernej dobi lahko svoje pisanje posvetim postmodernej seksualnosti. V sledečem poglavju bom podrobneje opisala tudi več konceptov, ki so del polja postmoderne seksualnosti.

4 SPOLNOST V POSTMODERNI

Kot že omenjeno se v tem poglavju posvečam seksualnosti kot družbenemu konstrukt v postmoderni dobi. Prvi koncept, ki mu namenjam pozornost, je LAT-faza.

4.1 LAT-faza

Do sprememb v spolnosti je v postmoderni dobi prišlo zaradi več vzrokov, ki se prepletajo med seboj, in so odvisni eden od drugega. Pomembno se mi zdi omeniti LAT-fazo⁴. »Omenjena faza je način življenja, pri katerem živimo hkrati skupaj in hkrati narazen« (Rener in drugi 2006, 18). Je tudi faza med odvisnim in neodvisnim življenjem. V največ primerih gre za ekonomsko odvisnost ali delno odvisnost. Pri tem pa moramo omeniti, da v tem primeru mladostniki niso socialno odvisni od svojcev. Ker v svoji nalogi raziskujem skupino mladostnikov_c starih med 20 in 30 let, se mi zdi pomembno omeniti, da v Sloveniji v taki obliki sobivanja živi okrog 43 % mladostnikov_c starih med 25 in 35 let. (Rener in drugi 2006, 18). Raziskave kažejo, da pari, ki živijo na omenjeni način, v večini pričajo o kratkih razmerjih, ki trajajo manj kot 3 leta. Vendar moramo omeniti, da so taka razmerja za mlade odrasle eden od načinov tranzicije v odraslo življenje (Turcotte 2013, 4).

V povezavi s spolnostjo je na tej točki nujno omeniti tudi to, da prihaja do novih trendov v nastajanju družin. Število mladih, ki niso poročeni in nimajo otrok, vedno bolj narašča. Novi trend je vedno kasnejše odločanje za reprodukcijo in družino. Prednost mladi v tem obdobju dajejo izobraževanju, svobodi in lastnem osebnem razvoju (Rener in drugi 2006, 36–37, 66).

Poleg omenjenega koncepta sta pomembna tudi koncepta romantične ljubezni in sotočne ljubezni, ki ju bom primerjala v sledečem podpoglavju.

4.2 Romantična in sotočna ljubezen

Strastna ljubezen⁵ je Stendhalov izraz, ki označuje stanje povezanosti med seksualnim odnosom in konceptom ljubezni. Opisuje jo na pesniški, romantični način. Gre za posebno stanje oz. začaranost, pri kateri posameznik_ca pozabi na rutinske, dnevne dejavnosti in je zato lahko človeku nekoliko škodljiva (Giddens 1992, 44).

⁴ Ang. Living apart together

⁵ Fr. Amour de passion

Giddens (1992) pravi, da je to vrsta ljubezni, ki je vsesplošna, pojavlja se povsod. Potrebno je ločevati med omenjeno strastno ljubeznijo in romantično ljubeznijo. Za slednjo trdi, da je kulturno specifična. Romantična ljubezen ima vsaj dve emocionalni stanji, ki ju prepoznamo, privlačnost in navezanost (Fisher 1994, 2). O romantični ljubezni govorimo, ko govorimo o začasni idealizaciji drugega oz. partnerja. Lahko preprosto rečemo, da je v tem primeru izbrana oseba več vredna, opredeljujemo jo kot superiorno spolni sli. Eden od elementov romantične ljubezni je tudi »ljubezen na prvi pogled« (Giddens 1992, 47). Gre za privlačnost, ki jo nemudoma občutimo pri drugi izbrani osebi. Le-to moramo to nujno ločevati od spolne sle, ki se pojavlja v strastni ljubezni (Giddens 1992, 43–47).

V nasprotju z romantično ljubeznijo Giddens (1992) imenuje »sotočno ljubezen« kot obliko ljubezni, v kateri velja vzajemna odprtost med partnerjema. Kot velja, da je romantična ljubezen tista, pri kateri najdemo večno ljubezen, za celo življenjsko obdobje, sotočna ljubezen lahko splahni, ko nam ne nudi več vzajemne odprtosti in ustreznega razmerja med partnerjema, zato je v sodobni družbi ločitev bolj rezultat sotočne ljubezni. Ta vrsta ljubezni tudi nudi vzajemno čustveno oporo in se tako v količini le-te bliža konceptu čistega razmerja. Ljubezen se ohranja le toliko, kolikor se razvije intimnost. Na tej točki lahko omenim tudi to, da je sotočna ljubezen tudi tista, ki v zakonsko razmerje umesti umetnost užitka⁶, pri kateri gre za to, da si udeležena nudita vzajemni spolni užitek (Giddens 1992, 55–69). Foucault govori o umetnosti erotike in užitka kot o odnosu do sebe. V tem primeru se posameznik_ca naj ne bi ozirala na to, ali je to nekaj dovoljenega ali nedovoljenega (Foucault 1976, 61). »Ta ljubezen tudi ni nujno monogamna⁷ kot tudi ne heteroseksualna, kar velja za romantično vrsto ljubezni« (Giddens 1992, 69). Je različica ljubezni, pri kateri moramo posameznikovo seksualnost sprejeti kot del razmerja (Giddens 1992, 68). Bauman (2003) Giddensu nekoliko nasprotuje in pravi, da sodobna družba, bolj kot na omenjeni ljubezni, stoji na sotočnih interesih med partnerjema (Bauman v Bernik in Klavs 2011, 19).

Za uokvirjanje sodobne seksualnosti je eden izmed pomembnih, koncept »čistega razmerja«, ki ga bom pojasnila v nadaljevanju.

⁶ Fr. Ars erotica

⁷ Monogamija je kakršnokoli partnersko razmerje med dvema osebama (Gould in drugi 2004, 3).

4.3 Koncept »čistega razmerja«

»Izraz razmerje, ki pomeni tesno in trajno čustveno vez z drugim človekom, smo začeli splošno uporabljati šele pred nedavnim« (Giddens 1992, 63).

Razmerje, v katerem je prisoten oz. se dogaja družbeni stik dveh posameznikov_c in le-ta stik rezultira v pozitivnih pridobitvah posameznikov_c, imenujemo čisto razmerje. Ta vrsta razmerja traja le toliko časa, kolikor časa udeleženi menijo, da to ugaja vsem članom (Giddens 1992, 64). »Koncept čistega razmerja temelji na predstavi o družbeno zaželeni, enakopravni, demokratični in avtentični spolni komunikaciji.« (Bernik in Klavs 2011, 22).

Čisto razmerje lahko povežemo z lastno identiteto in govorimo lahko o avtonomiji (Giddens 1992, 69). Ko omenjamo osebno identiteto lahko povemo, da se nanaša na posameznika_co in je to, kar posameznik_ca sam vidi pri sebi in vsebuje te lastnosti identitete, ki mu jih pripiše družba (Medica 2004, 6). Besedo avtonomija pa lahko povežemo s konceptom neodvisnosti in samoupravljanjem (Collier 2004, 2).

Ko govorimo o konceptu čistega razmerja, se moramo osredotočiti tudi na pomembnost intimnosti. Čustveno intimnost lahko delimo na dva dela. Moramo postati intimni z našimi čustvi, vključno z njihovim nastankom, izražanjem le-teh, zgodovino oz. preteklostjo teh čustev in delovanjem le-teh. Postati moramo intimni z našimi pomembnimi drugimi skozi izražanje in deljenje čustev (Masters 2013, 2).

Intimno razmerje vsebuje več meril intimnosti. Več le-teh je izpolnjenih, bolj intimno je razmerje. Pri tej vrsti razmerja ima vodilno vlogo lasten razvoj posameznika_ce. Poleg tega imata posameznika_ci željo po zadovoljitvi, ki traja dlje časa, zato se morda odnos razvija nekoliko počasneje. Pri vidiku spolnosti imata udeležena_i v razmerju svobodno izbiro. V taki vrsti odnosa je pomembna tudi komunikacijska plat odnosa. V okviru te govorimo o ravnovesju v polju komunikacije in medsebojnem dogovarjanju. Sem uvrščamo tudi kompromise in pogajanja. Komunikacija poteka tudi v okviru želja in občutkov partnerja_ice. Priznavamo njegovo_no pomembnost. Komunikacija je neposredna, brez manipulacije. V odnosu vlada zdrava oz. določena mera zaupanja. Kot smo že omenili, gre za vzajemen odnos, zato govorimo tudi o sprejemanju drugega v celoti, vključno z njegovo identiteto. Razmerje je konstantno v toku sprememb in je obkroženo z udobjem in zadovoljstvom. Spolnost v intimnem razmerju izvira iz prijateljskega odnosa in pozitivne pozornosti do partnerja_ce (Heyes v Giddens 1992, 99–100).

Poleg koncepta, ki sem ga opisovala, je za delovanje spolnosti v postmoderni dobi pomemben tudi razvoj plastične seksualnosti.

4.4 Plastična seksualnost

Ko Freud govori o spolnosti, govori predvsem o zadovoljitvi libida, kot on imenuje energijo spolnega nagona⁸. Razvoj spolnosti razdeli na pet psihoseksualnih faz, oralno fazo, analno fazo, falično fazo, latenco in kot zadnjo genitalno fazo. V slednji posameznik pride do celovite zadovoljitve. Glavna usmeritev libida ni več posameznikovo_čino telo, ampak posebni drugi (Kompore in drugi 2006, 160-161). On je prvi, ki omeni ta koncept plastične seksualnosti v svojih Treh razpravah (Giddens 1992, 117).

Ženske so v preteklosti stremele k pridobitvi enakega položaja kot ga imajo moški, tudi v polju seksualnosti. Zahtevale so spolni užitek in dosegle razbitje njihove pretekle reprodukcijske vloge v spolnosti. To imenujemo »plastična seksualnost« (Giddens 1992, 8–9). Ta je bila tesno povezana s seksualno revolucijo, pravzaprav je bila pogoj za nastanek tega obdobja, ki sem ga obravnavala že prej (Giddens 1992, 34).

Bauman je mnenja, da se v postmodernosti spolni užitek ne povezuje niti z ljubeznijo niti z reprodukcijo (Bauman 1998). Govori o treh družbenih okoliščinah, ki so privedle do preobrazbe spolnosti kot koncepta, ki je v preteklosti nosil vlogo reprodukcije. Kot prvo omenja dejstvo, da se v sedanjosti spolnost predaja takojšnjemu užitku, govori o osamosvojitvi užitkov in o spremenjenem doživljanju časa. Druga značilnost postmodernih družb, ki vpliva na preobrazbo spolnosti je povečana fluidnost in večja ter hitrejša prilagodljivost ali spremenljivost osebnih identitet posameznikov_c. V okviru te spremembe Bauman govori o maksimalnem učinku spolnega odnosa in o hitrem, momentalnem zastaranju le-tega. Kot zadnje pa omenja človeške odnose, v katerih intimnost ne obstaja. Omenja tudi odsotnost čustev v novih oblikah spolnih interakcij (Bauman v Bernik in Klavs 2011, 17–19).

Ko govorimo o ločitvi med spolnim užitkom in partnerskimi odnosi, moramo omeniti tudi podvrženost teh oblik odnosov estetskim merilom, ki vladajo v postmodernih družbah (Bernik in Klavs 2011, 18). Oglaševanje je eden od pglavitnih oblik sporočanja posameznikom_cam, kakšno je idealno telo. Te podobe predstavljajo lepoto, zdravje, mladost in seveda tudi spolnost. Ikone eroticizma so postale del vsakdana. Idealno telo spodbuja želje in jih še

⁸ Freud imenuje spolni nagon *eros*

poglobi. Tako moška kot ženska telesa so v medijih seksualizirana. Te preštevilne idealizirane podobe posameznikov_c spodbujajo želje in hrepenenje (Kuhar 2004, 102). Lepotni ideali postajajo vse zahtevnejši. Če se na tej točki osredotočimo na žensko telo, nam idealizacija le-tega zapoveduje velike, čvrste prsi, kot tudi obline na ustreznih mestih, ki predstavljajo že omenjeno reprodukcijsko funkcijo ženske v spolnosti v predmoderni dobi. Ženska telesna identiteta se razlikuje od moške, vendar so tudi moški pod različnimi pritiski idealnega videza. Medtem ko je pri ženskem spolu zahtevana vitkost je za moške nekoliko drugače, saj telesni ideal zahodne kulture pri le-teh zahteva mišičasto, atletsko telo (Kuhar 2004, 41–45).

Kot zadnje v teoretičnem delu in poglavju o postmoderni seksualnosti, bom opisala koncept prosto-lebdeče seksualnosti in pomemben orgazmični imperativ.

4.5 Koncept prosto-lebdeče seksualnosti

Kot sem že omenila prihaja v spolnosti do pluralizacije oblik. Koncept prosto-lebdeče spolnosti govori o družbeno nedeterminirani spolnosti. Le-ta je vse bolj individualna in lastna vsakemu posamezniku_ci. Spolni stili so raznoliki in temeljijo na osebnih preferencah, vendar morajo posamezniki_ce hkrati upoštevati omejitve drugega (Giddens v Kogovšek in drugi 2015, 2; Schmidt v Bernik in drugi 2011, 2).

Ko govorimo o prosto-lebdeči seksualnosti, moramo pri tem konceptu nujno omeniti tudi seksualno moralo. Jedro prav te je »pravilo«, da seksualnega partnerja_ke ne obravnavamo le kot goli spolni objekt. Sodobna oz. postmoderna seksualna morala ne uravnava in ne privilegira določenih spolnih praks in drugih ne prepoveduje, vendar raje ščiti avtonomnost posameznikov_c, ki so v spolni odnos vpleteni in spodbuja in usmerja komunikacijo med spolnima partnerjema_kama (Bernik in drugi 2011, 2).

V teoriji, kot sem omenila, so v večini družbeno sprejete vse oblike spolnih praks, vendar še vedno privilegiran položaj ohranja monogamna spolna praksa tako pri ženskem kot pri moškem spolu. Še vedno pa prihaja do razlik v spolnih željah posameznega spola. O omenjenih razlikah bom več govorila v prihajajočem poglavju (Bernik in Klavs 2011, 168–169).

4.6 Orgazmični imperativ

»V svoji postmodernej verziji je spolna aktivnost ozko usmerjena na učinke orgazma; ne glede na njene konkretne namene se postmoderna spolnost vrti okrog procesa orgazma« (Bauman 1998, 6).

Ko govorimo o orgazmičnem imperativu v predmodernej spolnosti ali bolje v tradicionalni spolni kulturi, se moramo osredotočiti na obstoječe razlike med spoloma. Moško dejanje spolnosti se preprosto v grobem deli na prvi proces vzburjenja in na zaključek spolnega odnosa ali zadovoljitev, orgazem. Govorimo predvsem o moški vlogi v spolnosti, njegovem spolnem organu, njegovih sposobnostih in kot omenjeno moškemu orgazmu. Ženska spolna vloga se, kot že omenjeno v poglavju o reprodukcijski vlogi, podreja moški spolni vlogi in je pasivna (Švab 2010, 4).

Do sprememb pa pride v permissivni spolni kulturi, ko pričnemo govoriti o enakosti med spoloma v konceptu spolnosti. Ženskam družba »dodeli« pravico do orgazma, moškemu spolu pa dolžnost do le-tega. Pseudorecipročni diskurz, ki je povezan s tradicionalno spolno kulturo, narekuje, da je orgazem, kot zaključna točka spolnega odnosa, nujen in enako pomemben za oba spola (Švab 2010, 4). Vendar pa raziskave kažejo, da veliko pogosteje moški doživijo zadovoljitev orgazma v spolnem odnosu kot ženske. Poleg tega moram omeniti tudi podatek, da več moških kot žensk trdi, da je orgazem nujen za spolno potešitev (Jamieson 1999,7). To kažejo tudi podatki, ki govorijo o tem, da tudi v mlajših generacijah še vedno orgazem ob koncu spolnega odnosa doživi veliko manj žensk kot moških (Mazzoni 2010, 4).

5 KVALITATIVNI EMPIRIČNI DEL

Poleg teoretičnega dela sem se v svoje diplomsko delo odločila vključiti tudi kvalitativno raziskavo, da sem obravnavano temo še na drugačen način dodatno raziskala. Kvalitativno metodo zbiranja podatkov sem izbrala zaradi primernosti, saj se vidik spolnosti razlikuje od posameznika_ce do posameznika_ce. Ta metoda zbiranja podatkov slovi po globini, bogatosti, večdimenzionalnosti in kompleksnosti pridobljenih podatkov (Manson 2002, 2). Najprimernejša kvalitativna metoda za zbiranje tovrstnih podatkov je intervju, saj lahko le-s tem pridobimo podatke o občutkih, izkušnjah in mnenjih intervjuvancev_k, kar je za tematiko spolnosti najprimernejše, saj sem tako pridobila pristne podatke o mladostnikih_cah, ki so sodelovali v raziskavi.

5.1 Opredelitev problema in cilji raziskave

Kot sem že v teoretičnem delu omenila, se koncept seksualnost, kot tudi drugi koncepti družbenega delovanja v postmoderni dobi pluralizira. V tem obdobju pričnemo govoriti o osvoboditvi spolnosti in o enakosti med spoloma na tem področju. Govorimo o čistih razmerjih, recipročnih odnosih in enakih pravicah med spoloma.

Cilji je raziskati spolno vedenje med mladimi odraslimi (20–30 let). Osredotočila se bom na razlike med spoloma ter raziskala, kateri sociološki dejavniki vplivajo na te razlike.

5.2 Raziskovalna vprašanja

Moje diplomsko delo vodi eno glavno raziskovalno vprašanje in 6 raziskovalnih podvprašanj. Izbrala sem jih glede na lastno zanimanje in glede na prej preučene vire, ki so mi bili v pomoč za sestavo le-teh. Ta vprašanja so mi v pomoč pri strukturiranju diplomskega dela in me vodijo skozi različne tematike, ki se jim posvečam v diplomskem delu.

Glavno raziskovalno vprašanje, ki je jedro celotnega diplomskega dela:

- Kakšne so razlike po spolu glede na spolno vedenje med mladimi odraslimi?

Podvprašanja me vodijo k čim natančnejšemu odgovoru na temeljno raziskovalno vprašanje:

- Ali moškim spolnost predstavlja telesnost, medtem ko ženskam odnos in čustva?

- Je moški pri spolnem odnosu običajno pobudnik, ženske se pa nanj odzovejo?
- Kakšna so stališča do spolnosti moških in kakšna žensk?
- Ali gre v spolnosti za recipročen odnos med žensko in moško vlogo?
- Ali se spolnost razlikuje glede na vrsto razmerja (samski, vezani)?
- Kakšna je ženska in kakšna je moška vloga v spolnem odnosu?

5.3 Raziskovalna metodologija

Kot sem že prej omenila, sem kot metodo raziskovanja izbrala intervju, saj se mi zdi ta najprimernejši za potrebe mojega diplomskega dela, ki govori o spolnosti in o avtentičnih in osebnih izkušnjah vsakega posameznika_ce.

Obstaja veliko različnih delitev in oblik intervjuja, vendar v grobem lahko intervju kot kvalitativno tehniko zbiranja podatkov delimo na nestrukturiran in strukturiran intervju. Pri slednjem velja, da veljajo za vse sodelujoče v raziskavi enaki pogoji. Vprašanja so vnaprej postavljena in se ne spreminjajo (Kompore in drugi 2006, 30). Moj intervju je vrsta strukturiranega intervjuja, saj je na tak način lažje obdelati podatke, ki jih dobimo. Naj še omenim, da so bila vsa moja vprašanja odprtega tipa, da je lahko vsak posameznik_ca kar najbolj izrazil svoje mnenje ali izkušnje.

Seksualnost je še vedno občutljiva, bolje rečeno tematika osebne narave med mladostniki. Prav zaradi tega sem mnenja, da je intervju, kot tehnika zbiranja podatkov, najprimernejši. Tako so lahko posamezniki_ce odgovarjali na vprašanja brez občinstva in se hkrati razgovorili o tematiki oz. dotičnem vprašanju brez zadržkov.

5.4 Vzorčenje in postopek izbire

Ko sem se odločila za izvedbo intervjuja kot metode raziskovanja, sem morala izbrati vzorec posameznikov_c, ki ustrezajo mojim kriterijem, in sicer starost med 20 in 30 let, poleg tega pa so te osebe morale biti tudi spolno aktivne in heteroseksualno usmerjene. Ta vrsta vzorčenja se imenuje teoretska ali namenska oblika vzorčenja, pri kateri gre za izbiro sodelujočih z določenimi lastnostmi, ki nam ustrezajo glede na prej postavljene kriterije (Hlebec in Mrzel 2012, 4).

Izbran vzorec po natančnem izboru sestavlja skupaj 12 posameznikov_c, med katerimi je 6 žensk in 6 moških. Želela sem, da je razmerje med spoloma enako, da lažje in natančneje primerjam podatke med spoloma. Vsi demografski podatki v mojem primeru niso bili pomembni, bolj sem se osredotočila na razlike med spoloma in zakonski stan posameznikov_c. Sodelujočim sem obljubila popolno anonimnost in zato so osebe označene z oznakami. Moške sem označila z M in jim dodelila številke od 1 do 6, prav tako tudi za ženske, vendar je njihova oznaka Ž in tudi številke od 1 do 6. Njihove demografske podatke sem razvrstila v dve tabeli, za moški in za ženski spol posebej (Glej Tabeli 1.1 in 1.2).

Tabela 1.1: Demografski podatki moških

	Leto rojstva	Kraj bivanja	Izobrazba	Zaposlitveni status	Zakonski stan	Število spolnih partnerjev	Število razmerij
M1	1986	Šmartno pri Litiji	Štiriletna srednješolska strokovna izobrazba	Redno zaposlen	Redna veza, neporočen	4	1 uradna 3 neuradna
M2	1992	Ljubljana	Srednješolska	Študent	V vezi	Nekaj čez 10	3
M3	1990	Ljubljana	Kemijski tehnik	Redno zaposlen	V vezi	1	2
M4	1989	Ljubljana	Srednješolska	Diplomant	Samski	40-50	0
M5	1993	Ljubljana	Osnovna šola	Zaposlen	V vezi	26	2
M6	1989	Sežana	Gimnazijski maturant	Samozaposlen	Samski	6	3

Tabela 1.2: Demografski podatki ženske

	Leto rojstva	Kraj bivanja	Izobrazba	Zaposlitveni status	Zakonski stan	Število spolnih partnerjev	Število razmerij
Ž1	1988	Ljubljana	Gimnazijska matura	Študentka	V resni vezi, neporočena	10	1 uradno, 5 neuradnih
Ž2	1992	Pivka	Gimnazijski maturant	Študentka, delo preko servisa	V resni vezi	1	4
Ž3	1992	Ljubljana	Srednješolska	Študentka	Samska	3	3
Ž4	1992	Ljubljana	Gimnazijski maturant	Zaposlena za polovični delovnik	Samska	11	3
Ž5	1992	Okolica Ljubljane	Univerzitetna	Študentsko delo	V vezi	4	5
Ž6	1989	Ljubljana	Srednješolska ekonomski tehnik	Študentka	V vezi	14	3

5.5 Raziskovalni instrument in postopek zbiranja podatkov

Kot sem že omenila, sem kot tehniko zbiranja podatkov izbrala intervju. Sestavljen je iz serije odprtih vprašanj, da lahko posamezniki_ce prosto odgovorijo na vprašanja, delijo svoja mnenja in izkušnje, kar se da podrobno.

Ker sem raziskovala kar nekaj nekoliko različnih tem v sklopu polja seksualnosti, sem sestavila obširen intervju z več kot 16 odprtimi vprašanji, pri čemer so me kot prvo zanimali demografski podatki. Za lažjo obdelavo podatkov sem intervju razdelila v 5 sklopov vprašanj, ki raziskujejo polje seksualnosti pri posameznikih_cah. Kot prvo so sodelujoči_e izpolnili svoje demografske podatke. V prvem sklopu sem raziskovala stališča do spolnosti, ki jih posamezniki_ce imajo in pod to kategorijo uvrstila 3 obširnejša vprašanja. Tretji sklop vprašanj govori o razlikah med ženskimi in moškimi spolnimi vlogami in tudi ta sklop

vsebuje 3 vprašanja. Sledeči sklop sem imenovala razlikovanje spolnosti med samskimi in vezanimi, v katerega sem uvrstila 6 vprašanj o omenjeni temi. Kot zadnji, je sklop o telesnosti/čustvenosti spolnega odnosa, ki vsebuje zadnja 4 vprašanja. Nekatera vprašanja bi morda lahko spadala v katerega drugega od sklopov, razvrstila sem jih kot se mi je to zdelo za analizo najprimernejše.

5.6 Postopek obdelave podatkov

Kot sem že omenila, sem svoj set vprašanj v sestavljenem intervjuju razdelila na 5 tematskih sklopov, za lažjo orientacijo pri obdelavi pridobljenih odgovorov oz. rezultatov. Pri tem sem si pomagala s tehniko odprtega kodiranja. Ta tehnika je generalno postopek oblikovanja pojmov. Pri tem postopku razvrščamo in podatke razvrstimo po kategorijah. »To kodiranje vsebuje tri različne postopke in sicer pripisovanje pojmov empiričnim opisom, združevanje sorodnih pojmov v kategorije in analizo značilnosti pojmov in kategorij« (Mesec 2009, 77). Rezultate sem obdelovala po tematskih sklopih vprašalnika in pri vsakem vprašanju določila kode ter po potrebi tudi podkode, ki so v pomoč pri interpretaciji rezultatov.

5.7 Rezultati

Rezultate pridobljene z intervjuji bom prikazovala po vrsti kot so si sledili tudi tematski sklopi v vprašalniku. Prvi sklop, kot že prej povedano, se nanaša na stališča, ki jih imajo sodelujoči_e do spolnosti. Sledi mu sklop, ki se ukvarja z razlikami med ženskimi in moškimi spolnimi vlogami. Nadalje se ukvarjam z razlikovanjem spolnosti med samskimi in vezanimi. Kot zadnje področje, ki me zanima, je sklop s tematiko telesnosti oz. čustvenosti spolnih odnosov.

5.71 Sklop 1: Stališče do spolnosti

Komunikacija o spolnosti

Pri prvem vprašanju, na katerega so anketiranci odgovarjali, so me zanimala njihova stališča in pogledi na spolnost. Poleg tega me je tudi zanimalo, v kakšnem okviru poteka komunikacija o le-teh.

V skupini moških sem zasledila podobne odgovore. Nihče od intervjuvancev ni izstopal s svojim odgovorom. O spolnosti se moška populacija pogovarja z bližnjimi prijatelji in s partnerjem. Družina je v tej situaciji izvzeta iz pogovorov o spolnosti. Dva od intervjuvancev sta omenila, da so ti pogovori tudi površinski in ne podrobni. Pri enem od anketirancev sem zasledila tudi čustvo sramu v okviru komunikacije o spolnosti.

»Z bližnjimi se nisem nikoli odkrito pogovarjal, ker je bilo meni težko se pogovarjati o spolnosti, pred sedanjo resno vezo sem imel 3 zelo kratka neuradna in nisem imel veliko izkušenj in mi je bilo težko govoriti o tem« (M1 2016, 30 let).

Tudi v populaciji žensk ne zasledim odgovorov, ki bi resneje izstopali iz večinskega mnenja. Tudi mladostnice se o spolnosti pogovarjajo površinsko in največkrat s svojimi prijateljicami. Mnenja so, da morajo nekatere podrobnosti seksualnega odnosa s partnerjem ostati med njima. Le dve od šestih sodelujočih sta omenili, da se o spolnosti pogovarjata tudi z drugimi bližnjimi.

»Z bližnjimi se že od malega odkrito pogovarjam o spolnosti« (Ž6 2016, 27 let).

V okviru komunikacijskega polja spolnosti me je zanimalo tudi, ali komunikacija poteka tudi v okviru partnerske zveze. Zanimalo me je tudi, kako posamezniki_ce vrednotijo to komunikacijo.

V skupini moških so odgovarjali na vprašanje podobno. Vsi pravijo, da je komunikacija o spolnosti s partnerico pomembna. Večina se s partnerico odkrito pogovarja o spolnost, razen tega pravijo, da izvemo, kaj je komu v spolnem odnosu všeč in tako spolni odnos izboljšujemo. Eden od kandidatov tudi pravi:

»Nasprotno lahko vodi v rutino »dolgočasno«, enolično spolnost« (M4 2016, 26 let).

Pri ženski populaciji tudi zasledim odgovore o pomembnosti komunikacije s partnerjem o spolnosti. Ženske pišejo o vzajemnem užitku, intimnosti in povezovanju s spolnim partnerjem preko komunikacije o spolnosti. Izpostavljen je odgovor ene respondentke, ki pove:

»Zelo redko. On misli, da se o takih stvareh naj ne bi bilo potrebno pogovarjati, zato se po navadi ne« (Ž5 2016, 24 let).

Neobvezna spolna razmerja

Poleg tega sem raziskovala tudi odnos respondentov_k do neobveznih razmerij. Ali so kdaj bili del takšnega razmerja in njihove izkušnje z le-tem?

Pri tem vprašanju sem pričakovala razgibane odgovore in jih tudi dobila. Večina moške skupine ima izkušnje z neobveznimi spolnimi razmerji, razen enega posameznika, ki tega še ni doživel. Nekaj jih podpira to vrsto seksualnega odnosa, eni pa pravijo, da prihaja v taki vrsti odnosa do nestrinjanj ali pa do neskladij želja med seksualnima partnerjema. Eden pravi, da ima težave pri iskanju take vrste razmerja. Generalno pa so s to vrsto razmerja zadovoljni, saj je neobvezno.

Vse sodelujoče pri vprašalniku so imele izkušnjo z neobveznim spolnim razmerjem, razen ene kandidatke in le-to vrsto razmerja podpirajo. Zasledimo nekatere odgovore podobne moški populaciji, kot največkrat se pojavlja ta, ki pravi, da je to razmerje neobvezno in nudi le spolno potešitev. Na tej točki pa pride do razlik, saj večina žensk v svoje odgovore vključi tudi koncept čustev. Velikokrat sem jim zgodi, da zaradi čustev te vrste razmerja ne morejo izpeljati in omenjajo navezanost na neobveznega spolnega partnerja.

»Težko je ločit neka emocionalna čustva in biološko potrebo po seksu, ker če je seks dober, te posledično privlači tudi ta oseba« (Ž3 2016, 24 let).

»Vendar s časom, pa sem se začela počutiti, kot da sem nemoralna, da ne delam prav« (Ž4 2016, 24 let).

5.72 Sklop 2: Razlike v ženskih in moških spolnih vlogah

Vloga posameznikov_c v spolnem odnosu

Ta sklop je sestavljen iz 3 vprašanj. Kot prvo sem želela vedeti kakšne vloge imajo posamezniki_ce v spolnem odnosu, ali so pobudniki_ce, ali so dominantni_e, ali imajo s spolnim partnerjem vzajemen odnos..

Večina prve skupine, moških, pravi, da so v spolnosti s svojo partnerko vzajemni, pravijo, da sta oba pobudnika. Velika večina jih je pa mnenja, da so v spolnosti oni dominantni, razen eden od odgovorov se nekoliko razlikuje, ki pravi:

»Doslej sem imel samo eno partnerko ki je bila vodja, to mi je nadvse ugajalo« (M6 2016, 26 let).

Ženske so odgovarjale v nekaterih primerih enako kot moški in pravijo, da so v odnosu vzajemni, pobudnika za spolni odnos sta oba. Povedo tudi, da so moški v večini primerov dominantni v spolnem odnosu, le v redkih situacijah same prevzamejo vlogo dominacije. Nekoliko izstopata dva odgovora, ki govorita o dominanci moškega v spolnem odnosu in razlogih za le-to:

»Se bolj odzivam, saj le redko začutim željo po tem in tako bi s partnerjem imela redke odnose. Ni problem, da v tem kljub temu ne bi uživala, vendar enostavno ne čutim potrebe in si spolnosti ne zaželim prav pogosto« (Ž4 2016, 24 let).

»Pri spolnem odnosu sem večinoma tista, ki se nanj odzove in to zgolj zato, ker me vznurja, da je partner pobudnik obenem pa se včasih tudi rada sprva upiram seksu, kar mi predstavlja večji užitek« (Ž6 2016, 27 let).

Koncept orgazma

Poleg tega me je zanimal tudi koncept orgazma. Ali gre za orgazmični imperativ ali je mogoče drugače. Od participantov_k sem želela tudi izvedeti podrobnejše razloge.

Moški odgovori so bili v tem primeru nekako pričakovani in vsi pravijo, da orgazma nikoli ne igrajo in da orgazem pri spolnem odnosu vedno doživijo. V primeru, če ga ne doživijo, kar je redko, krivijo alkohol ali pa resne težave, ki jim motijo koncentracijo.

Tudi skupina žensk večinoma govori o doživljanju orgazma ob koncu spolnega odnosa. Za ne doživljanja le-tega navedejo iste razloge kot moški in kot razlog dodajo tudi, nezainteresiranost za spolni odnos. Tudi ženske sodelujoče v večini ne igrajo orgazma.

Popestritev spolnega odnosa

Kot zadnje v tem sklopu me je zanimalo polje popestritve spolnosti. Spraševala sem po spodnjem perilu ali oblačilih, ki se jih sodelujoči_če mogoče poslužujejo za popestritev spolnega odnosa. Seveda me je na tej točki oz. kar v celem sklopu zanimala razlika med ženskimi in moškimi spolnimi vlogami.

Pri tem vprašanju so bili moški odgovori nekoliko skopi. Nihče se nikoli ni posluževal ničesar podobnega, razen enega. Omenjajo pa, da to večkrat za njih stori partnerica.

»Partnerica me je večkrat pričakala v seksi perilu. Za posebne priložnosti« (M1 2016, 30 let).

»Da, oba sva že kdaj oblekla posebne obleke – to so uniforme, trenirke, erotično spodnje perilo. Če naju primerjam, bi rekel, da sem to večkrat storil jaz« (M4 2016, 27 let).

Ženske so v večini tiste, ki se za moške oblečejo v različne »odprave« za popestritev spolnega odnosa. Vse pravijo, da moški za njih tega niso še storili. Pri obeh spolih se dotično dejanje omenja v sklopu posebnih priložnosti.

»Jaz sem nekajkrat se oblekla v seksi perilo (samostoječe nogavice, čipkast modrček ipd.). Večkrat je bilo zaradi posebnih priložnosti, npr. za obletnico, valentinovo ipd., kdaj pa tudi kar tako, zaradi trenutnega razpoloženja« (Ž1 2016, 27 let).

»Ko sem imela resno zvezo, sva si stvari včasih popestrila, ali s plesom ali z kako igro, predvsem za obletnice, rojstne dneve sva se dogovorila tako. Tako so bile naloge skupne, je bilo vzajemno« (Ž4 2016, 24 let).

5.73 Sklop 3: Razlikovanje spolnosti med samskimi in vezanimi

Spolno razmerje v vezanem in ne vezanem odnosu

Sklop je sestavljen iz šestih vprašanj, nekaterih kratkih, ki pričakujejo kratke in jedrnate odgovore. Kot prvo me je zanimalo, če se spolnost v vezanih razmerjih razlikuje od spolnosti v samskih spolnih razmerjih.

Moška skupina opazi razliko v spolnosti, v statusu samskosti in v vezanih razmerjih. Pri spolnosti v vezah večino omenjajo čustva in kvaliteto, medtem ko prednosti spolnega odnosa, ko so samski, vidijo v vznemirljivosti poizkušanja oz. doživljanja spolnega odnosa z novo osebo.

»Da, zato ker, kot samskemu mi ni pomembno, da povsem zadovoljim žensko, ker vem, da z njimi ne bom doživel nič posebnega« (M5 2016, 23 let).

»Spolnost pri ne vezanih je vedno malo adrenalinska in igriva. To ima svoj čar« (M6 2016, 26 let).

Tudi ženske razliko vidijo v čustvih. Večkrat v sklopu spolnega razmerja v vezanem odnosu omenjajo ljubezen, ki je v času samskosti v večini spolnih odnosov odsotna.

»Definitivno. Ko sem bila samska sem spolnost doživljala kot le golo potešitev seksualnih potreb, popolnoma brez čustev. Vseeno mi je bilo tudi npr. ali partner doživi orgazem ali ne« (Ž1 2016, 27 let).

»Seveda, že kot samska imam odnose precej redko. Če pa jih že imaš, je večkrat bolj nerodno in ne nujno prijetno, saj še nisi navajen na poteze drugega« (Ž4 2016, 24 let).

Rutiniranost in ne rutiniranost spolnih odnosov

Sledeča tematika, ki sem jo raziskovala, so spolne prakse posameznikov_c, ki so sodelovali v raziskavi. Predvsem sem iskala to razliko med razigranostjo in rutiniranostjo v spolnih odnosih.

Moški pri tem vprašanju navajajo odgovore, ki pravijo, da njihovi spolni odnosi vsebujejo predigro in da povečini niso rutinirani. Eden od sodelujočih navede tudi primer, ki po njegovem mnenju razbije rutino odnosa.

»Po moje je najboljša medicina proti rutini trojček, ampak nočejo vse ženske delati tega (mogoče ljubosumje, mogoče mislijo, da bodo zaradi tega zgubile fanta ipd.)« (M2 2016, 24 let).

Ženska populacija trdi, da je predigra nujna za vzburjenje in uspešen spolni odnos, razen ene kandidatke. Vse pravijo, da je njihova spolna praksa včasih rutinirana, včasih ne. Navajajo tudi primere praks, s katerimi si pomagajo, da odnos ni rutiniran.

»Zanimivost - pogosteje je meni manj do neke dolge predigre, kot mojemu moškemu partnerju. Meni se pogosto mudi do penetracije, medtem ko si moj partner hoče vzeti čas« (Ž1 2016, 27 let).

»Na spletni strani sva si ogledala raznorazne položaje, nato pa jih izvajala v praksi« (Ž4 2016, 24 let).

»Imam različne spolne praksa, ker imam rada vedno nekaj novega v spolnosti (različne lokacije...)« (Ž6 2016, 27 let).

Raziskovala sem tudi rutiniranost ali pa ne rutiniranost sodelujočih v neobveznih spolnih razmerjih, če so seveda kdaj bili del takšnega razmerja.

V moški skupini so tudi pri tem vprašanju nastopili nekoliko skopi odgovori. Večinsko pravijo, da v neobveznih razmerjih ne prihaja do rutine, saj ta navadno ne trajajo dovolj dolgo.

Tudi ženske pravijo enako kot moški. Le ena posameznica pravi drugače:

»Smešno ampak več rutine. Tam se ne trudiš toliko da bi pasalo in tebi in njemu, ampak načeloma misliš bolj nase, da boš imel maksimalno od tega. Zakaj bi si vzel na veliko časa in poskušal kaj komu paše... Nekako res vsak 'poskrbi' zase, zato tudi ustaljeni položaji« (Ž5 2016, 24 let).

Popestritev spolnega odnosa

Kot sem že prej omenila, sem spraševala po dodatnih sredstvih, ki se jih participanti ke poslužujejo med spolnimi aktivnostmi. V tem primeru me je zanimal zakonski stan posameznikov_c v okviru le-tega.

Trije od kandidatov se pomoči v obliki igračk, filmov ipd. ne poslužujejo. Trije se občasno poslužujejo omenjenega, vendar le eden pravi, da to počne zaradi partnerice. Vsi pa so to dejavnost omenili v sklopu resnih razmerij.

»Sem uporabljal dildo, kroglice na njej. Gledala sva pornič. Bil sem v odnosu. To delam za njen užitek in raznovrstnost. Če sem samski, tega ne delam« (M2 2016, 24 let).

Vse ženske povedo, da so poskušale to vrsto dodatkov pri spolnem odnosu. Ena od njih pa, da jima to s partnerjem ni bilo všeč. Pri drugih je ta vrsta zabave še vedno aktivna in povedo tudi, da sta tudi v tem primeru oba s partnerjem pobudnika za tovrstne spodbude. Le pri eni od kandidatki je partner tisti, ki je bolj navdušen nad omenjenim.

»Kot samska sem večkrat uporabila dodatna sredstva, saj sem se želela "zdivjati" (npr. dildo, lisice). Pobudnica sem bila jaz. V trenutnem spolnem odnosu tudi uporabljava igračke, vendar je večinoma moj partner pobudnik« (Ž1 2016, 27 let).

Koncept orgazma

Pri zadnjih dveh vprašanjih v tem sklopu sem ponovno spraševala po konceptu orgazma in igranju orgazma, vendar tokrat v sklopu neobveznih spolnih razmerij. Prejela sem zelo kratke in jedrnate odgovore.

Skupina moških je enoglasno na prvo postavljeno vprašanje odgovorila z »da«, na drugo pa z »ne«, razen enega posameznika, ki te vrste razmerja še ni izkusil.

Pri ženskah so bili odgovori različni med seboj. Nekatere so na prvo vprašanje odgovorile z »da«, vendar ne vse. Pri sledečem vprašanju so vse odgovorile z »ne«, razen ene posameznice. Ena od kandidatk pravi:

»Drugače v neobveznih spolnih razmerjih sem vedno na določenem nivoju čutila rahlo zadržanost in si niti nisem upala se toliko sprostiti in poskušati doseči orgazem. Dejstvo je tudi, da skoraj nihče od mojih neobveznih spolnih partnerjev ni pokazal pretiranega interesa za moj orgazem« (Ž1 2016, 27 let).

5.74 Sklop 4: Telesnost/čustvenost spolnega odnosa

Ta sklop je sestavljen iz zaključnih štirih vprašanj, pri katerih me je zanimalo, ali posameznikom_cam spolni odnosi pomenijo nekaj telesnega, ali so v te odnose vključena čustva in na kakšne načine.

Telesni užit in čustva

Pri prvem vprašanju me je zanimalo, če sodelujočim spolni odnos predstavlja telesnost ali je le-ta povezan s čustvi in odnosom s posebnim drugim.

Moški so v tem primeru odgovorili vsi enako, brez izjem. Pravijo, da je prvotno to telesna potreba, ki vključuje čustva, če ti oseba nekaj pomeni. Emocije omenjajo v kontekstu resnega razmerja.

Tudi večina žensk odgovori na to vprašanje kot moški, da je spolnost telesnost, medtem ko lahko v ta odnos vstopijo tudi čustva. Vendar ženske za razliko pravijo, da morajo, če se želijo spustiti v spolni odnos do spolnega partnerja čutiti vsaj privlačnost ali pa strast. Tako lahko rečem, da za ženske velja oboje, spolni odnos jim predstavlja odnos in čustva.

»S časom sem ugotovila, da mi enostavno prija, da so v spolnosti prisotna čustva, čeprav mogoče le strast in ne ljubezen. Ni dovolj, da ti je partner vizualno všeč mora biti nekaj več« (Ž4 2016, 24 let).

Posameznike_ ce sem vprašala tudi, ali jim mogoče kdaj spolnost predstavlja kaj drugega kot užitek ali čustva.

V moški skupini vsi odgovarjajo, da spolni odnos nikoli ni predstavljal česa drugega kot telesnost ali užitka, razen enega, ki prizna:

»Včasih je bilo treba kot v filmu prekiniti prepir s seksom« (M6 2016, 26 let).

Tudi ženski del vzorca odgovarja enako kot moški. V veliki večini je odgovor »ne«. Ena posameznica tudi omeni:

»Teško rečem, morda v resni zvezi, ko je morda kdaj bila spolnost tudi del obveze« (Ž4 2016, 24 let).

Kvaliteta spolnih odnosov

Spraševala sem tudi po spremembah v kvaliteti spolnih odnosov, glede na časovni aspekt.

Vsi iz prve in druge skupine so spet enoglasni. Vsi trdijo, da se je kvaliteta odnosa s časom izboljšala. Glavni razlog, ki ga naštevajo je ta, da osebo spoznaš in ugotoviš užitke drugega in tudi sebe. Osebi med seboj lažje sodelujeta, naj bodo vključena čustva ali pa tudi ne. Ena od posameznic pravi, da se v daljše trajajočem razmerju razvije tudi zaupanje.

Neobvezna spolna razmerja

Kot zadnje me je zanimalo, ali so intervjuvanci_ ke v neobvezni spolni odnos mogoče vstopili popolnoma brez čustev in zanimalo me je tudi, ali so se čustva v nekaterih primerih tudi razvila.

Mladostniki v tem primeru vsi govorijo o tem, da so v razmerje vstopili brez čustev, vendar so se le-ta v nekaterih primerih razvila, razen enega kandidata, ki nima izkušenj s takim razmerjem.

Tudi pri mladostnicah je situacija podobna. Vse so v neobvezno razmerje vstopile brez čustev, vendar jih v nekaterih primerih tudi razvile. Povedo tudi, da so včasih razvile čustva, vendar jih spolni partner ni vračal. Zanimiv je odgovor osebe številka 5.

»In v času trajanja sva oba razvila čustva drug do drugega, kar se je končalo s tem, da sva še danes par« (Ž5 2016, 24 let).

5.8 Povzetek in interpretacija rezultatov

V tem zaključku empiričnega dela diplome bom skušala kar najbolje interpretirati odgovore na posamezna vprašanja v posameznih sklopih in jih povezati z teoretičnim delom. Podala bom tudi odgovore in ugotovitve na svoje raziskovalno vprašanje in podvprašanja.

Naj ponovim, moje raziskovalno vprašanje, ki je bilo vodilo mojega empiričnega dela, je »Kakšne so razlike po spolu glede na spolno vedenje med mladimi odraslimi?« Na podlagi opravljenih intervjujev s kandidati_kami bom skušala kar najbolje odgovoriti na vprašanje.

Pri prvem sklopu, ki govori o stališčih do spolnosti ne morem trditi, da obstajajo velike razlike med spoloma. Če povzamem, moški o spolnosti govorijo s prijatelji_cami, prav tako tudi ženske. Pride tudi do manjše razlike, saj ženske poročajo o tem, da se o spolnosti pogovarjajo tudi z družino. Moški in ženske so mnenja, da je komunikacija s spolnim partnerjem pomembna. Preko le-te izvemo, kaj je komu všeč, kar izboljšuje spolni odnos. Ženske pri tej tematiki govorijo tudi o povečanju intimnosti. Ko govorimo o neobveznih spolnih odnosih, oba spola pravita, da tako vrsto podpirata. Pravijo, da je odnos neobvezen in nudi spolno potešitev. Ženske na tej točki dodajajo koncept čustev oz. boljše navezanosti, ki se jim je zgodila pri neobveznem razmerju.

V drugem sklopu razberemo razlike med žensko in moško spolno vlogo. Tako moški kot ženske poročajo o vzajemnih odnosih in o tem, da sta pri spolnosti pobudnika oba. Moški zase pravijo, da so v spolnosti dominantni, kar se sklada z odgovori žensk, ki pravijo, da se le redko znajdejo v dominantni vlogi. Ko govorimo o orgazmu, moški in ženske, ki so sodelovali v intervjujih, orgazme redno doživljajo. Nihče izmed njih ne poroča o igranju orgazmov. Eno od vprašanj je spraševalo po popestritvah spolnega odnosa. Tu prihaja do razlik, saj je le populacija žensk tista, ki partnerje preseneti s seksi perilom in drugimi popestritvami. Vsi o tem poročajo v okviru posebnih priložnosti.

Tretji sklop sprašuje po razlikah med samskimi in vezanimi oz. bolje rečeno med razlikami v spolnem odnosu glede na zakonski stan. Oba spola pravita, da je v vezanih odnosih višja kvaliteta spolnega odnosa in v tem odnosu nastopajo čustva. Moški dodajajo, da spolni odnos, ko si samski, vsebuje neko vrsto vznemirljivosti, saj osebe ne poznaš dobro in je le-ta nekaj

novega. Pri vseh vrstah spolnih odnosov moški in ženske pričajo o prisotnosti predigre, ženske celo, da je nujna za vzburjenje. Moški ne omenjajo rutine v spolnih odnosih, medtem ko ženske povedo, da je včasih le-ta prisotna. Ko pa govorimo o rutini v neobveznih spolnih odnosih, vidimo, da v neobveznem razmerju ni rutine, saj pravijo da le-ta ne trajajo dovolj časa, da bi se rutina razvila. Tudi o orgazmu lahko govorimo v sklopu neobveznih razmerij pri obeh spolih. Prav tako le-tega ne igrajo.

Zadnji sklop, telesnost/čustvenost odnosa. Kot prvo, vsi sodelujoči pravijo, da kot prvo gre pri spolnem odnosu za telesnost, v nekaterih primerih tudi čustva. Ženske pravijo, da če se želijo spustiti v odnos, morajo do spolnega partnerja čutiti vsaj strast ali privlačnost. Daljše obdobje odnosa je prineslo, pravijo, večjo kvaliteto spolnega odnosa. Poročajo o užitkih in poznavanju druge osebe, s čimer je povezana porast kvalitete. Vsi od sodelujočih so v neobvezna razmerja vstopali brez čustev, vendar so se v nekaterih primerih le-ta razvila tako pri moških kot pri ženskah.

Vse, kar sem s svojim empiričnim delom ugotovila, se sklada s permisivno seksualno kulturo, ki velja za postmoderno družbo. V teh primerih kot razbrano govorimo o čistih razmerjih, sotočni ljubezni, plastični seksualnosti in seveda orgazmičnem imperativu. Ženske imajo v spolnosti z moškimi vzajemne odnose, tako lahko spet vidimo, kako se je spolnost kot družbeni konstrukt osvobodila in postala lastnost vsakega posameznika_ce, ne definirana glede na spol.

6 Sklep

V zaključnem delu diplomskega dela se bom potrudila povzeti celotno delo in ga čim bolj povezati med seboj. V teoretičnem delu se prvo fokusiram na spolnost kot družbeni konstrukt. Navedem tudi nekatera zgodovinska dejstva iz predmoderne dobe, ki so pomembna za konstrukcijo seksualnosti s strani družbe v postmodernem obdobju, na katere se tudi bolj natančno osredotočim. Govorim o LAT-fazi, primerjavi med romantično in sotočno ljubeznijo. Pomemben del postmoderne seksualnosti so tudi koncept čistega razmerja, plastične seksualnosti, prosto lebdeče seksualnosti in orgazmičnega imperativa, ki ga natančneje tudi opišem.

V empiričnem delu se posvetim svoji kvalitativni raziskavi, pri kateri sem kot metodo zbiranja podatkov izbrala intervju. Sodelovalo je dvanajst mladostnikov med dvajsetim in tridesetim letom starosti, ki so spolno aktivni v heteroseksualnih razmerjih. Na tej točki natančneje opišem potek svoje raziskave. Opredelim problem in cilj svoje raziskave in navedem raziskovalna vprašanja. Sledim z opisom raziskovalne metodologije, h kateri vključim tudi demografske podatke sodelujočih v intervjuju. Opišem tudi način vzorčenja in postopek izbire le-teh. V zaključnem delu se zelo natančno posvetim rezultatom in jih tudi interpretiram. Kar najbolje sem jih skušala povezati s teoretičnim delom in odgovoriti na moje glavno raziskovalno vprašanje »Kakšne so razlike po spolu glede na spolno vedenje med mladimi odraslimi?« Za pomoč si postavim tudi nekaj raziskovalnih podvprašanj. Svoj intervju sem za lažjo interpretacijo razdelila na štiri sklope. Prvi slop se nanaša na razlike v stališčih do spolnosti, medtem ko drugi raziskuje razlike med žensko in moško spolno vlogo. V tretjem sklopu poskušam najti razlike, ki nastajajo v spolnih odnosih glede na zakonski stan, med samskimi in tistimi, ki so v resni vezi. V zadnjem sklopu ugotovim, ali spolni odnos posameznikom_cam predstavlja telesnost ali čustvenost in kakšni so razlogi za to.

Ugotovila sem, da se odgovori respondentov_k skladajo s trendi postmoderne permisivne seksualne kulture. Spolnost se je osvobodila tradicionalnih vlog in v sklopu sedanjosti govorimo o čistih razmerjih, plastični seksualnosti, prosto lebdeči seksualnosti in seveda orgazmičnem imperativu. Ženske in moški imajo v spolnosti enakovredne vloge, gre za individualne izbire in ne več tradicionalne, prisiljene s strani družbe, kot je to značilno za tradicionalno spolno kulturo.

7 Literatura

1. Bauman, Zygmund. 1998. On postmodern uses of sex. *Theory, culture and society* 15 (3-4): 19–33.
2. Bernik, Ivan in Irena Klavs. 2011. *Spolno življenje v Sloveniji*. Maribor: Aristej.
3. Bernik, Ivan, Irena Klavs in Valentina Hlebec. 2011. *Free-floating sexuality and its limits*. Dostopno prek: <http://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/tip/kogovsek-bernik-idr.pdf?sfvrsn=2> (24. julij 2016).
4. Carter, Michael J. in Celene Fuller. 2015. *Symbolic interactionism*. Dostopno prek: <http://www.sagepub.net/isa/resources/pdf/Symbolic%20interactionism.pdf> (24. julij 2016).
5. Centa, Mateja. 2012. Negativni vpliv medijev in okolice na vrednote in na samopodobo mladostnic. *Bogoslovni vestnik* 72 (3): 459–474.
6. *Center of wellbeing. Sexual identity*. Dostopno prek: <https://www.surrey.ac.uk/currentstudents/Files/1781-0909%20Counselling%20Leaflet%20Sexual%20Identity%20A5%203.pdf> (17. julij 2016).
7. Collier, John. 2004. *What is autonomy?*. Dostopno prek: <http://cogprints.org/2289/3/autonomy.pdf> (26. julij 2016).
8. Fisher, Helen. 1994. *The nature of romantic love*. Dostopno prek: <http://helenfisher.com/downloads/articles/04natofrl.pdf> (16. julij 2016).
9. Foucault, Michel. 1976. *Zgodovina seksualnosti*. Ljubljana: ŠKUC
10. Giddens, Anthony. 1992. *The transformation of intimacy : sexuality, love and eroticism in modern societies*. Cambridge: Polity Press.

11. Gould Eric D., Omer Meov in Avi Simhon. 2004. *The mystery of monogamy*. Dostopno prek: <http://repec.org/sed2005/up.9254.1106834114.pdf> (27. julij 2016).
12. Greenwood, Jeremy in Nazir Guner. 2009. *Social change: The sexual revolution*. Dostopno prek: http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=psc_working_papers (22. julij 2016).
13. Hlebec, Valentina in Maja Mrzel. 2012. Metodološke dileme in njihove rešitve v raziskovalnem načrtu z zaporedno uporabo kvantitativnih in kvalitativnih metod – model izbire udeležencev. *Teorija in praksa* 49 (2): 245–264.
14. Jamieson, Lynn. 1999. Intimacy transformed? A critical look at the »pure relationship«. *Sociology* 33 (3): 477–494.
15. Kogovšek, Tina, Ivan Bernik, Alenka Švab in Roman Kuhar. 2015. The social organization of university's students first heterosexual intercourse in Slovenia. *Teorija in praksa* 52 (4): 759–777.
16. Kompare, Alenka, Mihaela Stražišar, Irena Dogša, Tomaž Vec in Janina Curk. 2006. *Psihologija: Spoznanja in dileme*. Ljubljana: DZS
17. Kuhar, Metka. 2004. *V imenu lepote: Družbena konstrukcija telesne podobe*. Dostopno prek: <http://knjigarna.fdv.si/s/u/pdf/118.pdf> (26. julij 2014).
18. Lauglo, Marilyn. 1999. *Gender, health and reproductive rights*. Dostopno prek: <http://info.worldbank.org/etools/docs/library/48447/m1s5lauglo.pdf> (18. julij 2016).
19. M1. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
20. M2. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
21. M3. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
22. M4. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.

23. M4. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
24. M5. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
25. M6. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
26. Manson, Jennifer. 2002. *Qualitative research*. Dostopno prek: http://www.sxf.uevora.pt/wp-content/uploads/2013/03/Mason_2002.pdf (2. avgust 2016).
27. Masters, Robert A. 2013. *Emotional intimacy*. Dostopno prek: <https://soundstrue-media.s3.amazonaws.com/pdf/BK02902-Emotional-Intimacy-web-sample.pdf> (1. avgust 2016).
28. Mazzoni, Lorenza. 2010. *Orgasm is gendered*. Dostopno prek: http://digibug.ugr.es/bitstream/10481/20636/1/LORENZA%20MAZZONI%20Orgasm%20is%20gendered_FINAL%20VERSION%20PDF.pdf (1. avgust 2016).
29. McLaren. 1999. *Twentieth-century sexuality history*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
30. Medica, Karmen. 2004. Identitetna pojmovanja – med lokalnim in globalnim. *Monitor* 6 (1): 139–151.
31. Mesec, Blaž. 2009. *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana : Visoka šola za socialno delo. Dostopno prek: <https://sites.google.com/site/kvalitativnametodologija/kvalitativna-metodologija/uvod-v-kvalitativno-raziskovanje-v-socialnem-delu-knjiga> (3. avgust 2016).
32. Montoya, Alex D. 2000. *Homosexuality and the church*. Dostopno prek: <https://www.tms.edu/m/tmsj11h.pdf> (24. julij 2016).
33. Primorac, Igor. 2002. *Etika in seks*. Ljubljana: Krtina.
34. Rener, Tanja, Mateja Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Annales

35. Schwartz, Pepper in Virginia Rutter. 2000. *The gender of sexuality*. Walnut creek: AltaMira Press.
36. Švab, Alenka. 2010. Med tradicionalno in permisivno seksualno kulturo: percepcije seksualnosti in prisotnost seksualnih imperativov pri študentkah. *Družboslovne razprave* 26 (65) : 65–83.
37. Turcotte, Martin. 2013. *Living apart together*. Dostopno prek: <http://www.statcan.gc.ca/pub/75-006-x/2013001/article/11771-eng.pdf> (15. julij 2016).
38. *World health organization*. Dostopno prek: <http://www.who.int/en/> (17. julij 2016).
39. Ž1. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
40. Ž2. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
41. Ž3. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
42. Ž4. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
43. Ž5. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.
44. Ž6. 2016. Intervju z avtorjem. Ljubljana, julij.

Priloga A: Vprašalnik intervjuja

1. Demografski podatki

Leto rojstva:

Spol:

Kraj bivanja:

Izobrazba:

Zaposlitveni status:

Spolna usmerjenost:

Zakonski stan:

Število spolnih partnerjev:

Število daljših razmerij (uradna, neuradna):

2. Stališča do spolnosti

Kakšna so vaša stališča do spolnosti? Se o tem odkrito pogovarjate z bližnjimi ali se vam zdi, da je to osebna zadeva, ki naj ostane med spolnima partnerjema? Pojasnite!

Ali se s svojim partnerjem pogovarjate o spolnosti? Če se, v kakšnem smislu? Se vam zdi pogovor o tej tematiki med partnerjema pomemben? Prosim obrazložite.

Kakšen je vaš odnos do neobveznih spolnih razmerij (»Friends with benefits«)? Ste bili kdaj del takšnega razmerja? Kakšne so vaše izkušnje?

3. Razlike v ženskih in moških spolnih vlogah

Ste pri spolnem odnosu večinoma pobudniki ali se nanj odzovete? Zakaj mislite, da je tako? Mislite, da ste v spolnem odnosu vi dominantni ali obratno, ali je odnos vzajemen? Ali lahko ta odgovor razložite?

Ali v večini primerov ob zaključku spolnega odnosa doživite orgazem? Kaj je po vašem mnenju vzrok, takrat kadar ga ne doživite? Kdaj tudi zaigrate doživljanje orgazma in če da ali lahko navedete vzroke za to?

Ste kdaj za vašega partnerja med spolnim odnosom oz. za popestritev spolnega odnosa oblekli nekaj posebnega (seksi perilo, razni kostumi..)? Ali je kaj podobnega večkrat storil partner za vas? Če je mogoče nekoliko obrazložite razloge.

4. Razlikovanje spolnosti med samskimi in vezanimi

Se pri vas spolnost razlikuje glede na vrsto razmerja (samski, vezani)? Če da, v kakšnem smislu?

Kakšne so vaše spolne prakse? Ali vaš odnos vključuje predigro? Ali z vašim spolnim partnerjem preizkušate nove položaje ali se vam zdi, da je vaš spolni odnos rutiniran (vedno isti)?

Ste v neobveznih spolnih razmerjih (če ste jih kdaj imeli) občutili več rutine ali manj? Prosim, da svoj odgovor čim bolj utemeljite in obrazložite.

Ste kdaj ob spolnem odnosu uporabili dodatna sredstva (razne igračke, filmi,..)? Ste takrat bili v vezanem odnosu ali samski in kakšni so bili razlogi za posluževanje le-teh sredstev? Kdo je bil v tem primeru pobudnik uporabe le-teh, vi ali vaš spolni partner?

Doživite/ste doživeli orgazem tudi v neobveznih spolnih razmerjih (če ste jih kdaj imeli)?

Ste kdaj zaigrali doživljanje orgazma v neobveznih spolnih razmerjih (če ste jih kdaj imeli)? Če ste, menite, da ste večkrat zaigrali orgazem v neobveznem spolnem razmerju ali resni vezi?

5. Telesnost/čustvenost spolnega odnosa

Ali za vas spolni odnos predstavlja telesnost (izvor užitka) ali je povezan s čustvi in odnosom med spolnima partnerjema? Svoj odgovor razložite v nekaj stavkih.

Se je kvaliteta spolnega odnosa izboljšala, če ste bili več časa spolno aktivni z isto osebo? Če je odgovor da, kakšni so po vašem mnenju vzroki za to?

So mogoče razlogi za spolni odnos s partnerjem kdaj predstavljali kaj drugega kot užitek/čustva? Prosim, da svoj odgovor čim bolj utemeljite in obrazložite.

Ste v neobvezno spolno razmerje (če ste ga imeli) stopili popolnoma brez čustev? Ali ste mogoče v času trajanja neobveznega spolnega razmerja razvili čustva do vašega spolnega partnerja?

Priloga B: Primer kodirne tabele

<p>V1: Kakšna so vaša stališča do spolnosti? Se o tem odkrito pogovarjate z bližnjimi ali se vam zdi, da je to osebna zadeva, ki naj ostane med spolnima partnerjema?</p>	<p>Kodi</p>	<p>Kategorije</p>
<p>M1: Z najboljšim prijateljem sva se nekajkrat pogovarjala (1_1), vendar pogovor je bil bolj površen oziroma bolj zajebancija.(1_2) Z bližnjimi se nisem nikoli odkrito pogovarjal (1_3), ker je bilo meni težko se pogovarjati o spolnosti (1_4), pred sedajšno resno vezo sem imel 3 zelo kratka neuradna in nisem imel veliko izkušenj (1_5) in mi je bilo težko govoriti o tem.</p>	<p>Pogovor z najboljšim prijateljem (1_1)</p> <p>Površinski pogovor o spolnosti (1_2)</p> <p>Pomanjkanje komunikacije o spolnosti z bližnjimi (1_3)</p> <p>Sram pred pogovorom o spolnosti (1_4)</p> <p>Pomanjkanje spolnih izkušenj (1_5)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>M2: Odvisno s kom seveda. Tipično s dobrimi kolegi se pogovarjamo o čem (2_1), sicer zelo na hitro in nimamo dolgih debat seveda. (2_2)</p>	<p>Pogovor o spolnosti z dobrimi prijatelji (2_1)</p> <p>Površinski pogovor o spolnosti (2_2)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>M3: Osebna zadeva, ki naj ostane med partnerjema.(3_1)</p>	<p>Pogovor o spolnosti med partnerjema (3_1)</p>	<p>Komunikacija</p>

<p>M4: O spolnosti se pogovarjam z bližnjimi (4_1), vendar to ne vključuje družine(4_11), o tem govorim samo s prijatelji, pa še to le z določenimi(4_12). Sicer pa se mi na splošno zdi tematika spolnosti zadeva takšne vrste, za katero je najbolje, da ostane med spolnima partnerjema, saj gre vseeno za intimne zadeve (4_2).</p>	<p>Pogovor o spolnosti z bližnjimi osebami (4_1) 4_11 Družina je izključena iz pogovora 4_12 Pogovor o spolnosti le z določenimi osebami</p> <p>Pogovor o spolnosti je intimna stvar med partnerjema (4_2)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>M5: Glede spolnosti se odkrito pogovarjam z tudi z bližnjimi in z partnerjem. (5_1)</p>	<p>Pogovor o spolnosti z bližnjimi in s partnerjem (5_1)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>M6: O zadevah se pogovarjamo, resneje in dejanske zadeve le z izbranimi.(6_1)</p>	<p>Pogovor o spolnosti z izbranimi osebami (6_1)</p>	<p>Komunikacija</p>

V1: Kakšna so vaša stališča do spolnosti? Se o tem odkrito pogovarjate z bližnjimi ali se vam zdi, da je to osebna zadeva, ki naj ostane med spolnima partnerjema? Pojasnite!	Kodi	Kategorije
<p>Ž1: O tem se lahko sproščeno pogovarjam z najožjimi prijatelji, če debata nanese na to tematiko. (1_1)</p> <p>Npr. z družinskimi člani se ne pogovarjam o tem.(1_2)</p> <p>Načeloma jemljem spolni odnos med mano in mojim trenutnim resnim partnerjem kot nekaj zelo osebnega (1_3), saj ga v resni vezi tudi doživljam kot nekaj več, kot zgolj potešitev seksualnih potreb.(1_4)</p>	<p>Pogovarjanje o spolnosti z najožjimi prijatelji (1_1)</p> <p>Pomanjkanje komunikacije o spolnosti z družinskimi člani (1_2)</p> <p>Osebno doživljanje spolnega odnosa s partnerjem (1_3)</p> <p>Pripisovanje večje vrednosti spolnemu odnosu v resnem razmerju (1_4)</p>	<p>Komunikacija</p> <p>Pomembnost spolnega odnosa</p>
<p>Ž2: O določenih stvareh se pogovarjam z bližnjimi, najpogosteje s prijatelji, pogovarjamo se bolj splošne stvari,(2_1) tiste intimne pa ostanejo med partnerjema in se o njih pogovarjam s partnerjem. (2_2) S starši sem se o spolnosti pogovarjala med odraščanjem. (2_3)</p>	<p>Pogovor o spolnosti z bližnjimi prijatelji (2_1)</p> <p>Pogovor o intimnejših tematikah zgolj s partnerjem (2_2)</p> <p>Pogovor o spolnosti s staršem (2_3)</p>	<p>Komunikacija</p>

<p>Ž3: O spolnosti se pogosto brez sramu pogovarjam, z bližnjimi se pogovarjam bolj na splošno in ne glede specifičnega spolnega odnosa z nekom drugim.(3_1)</p> <p>Določene stvari se mi zdi, da morajo ostati intimne med teboj in partnerjem, da se tako ohrani nekakšna posebna vez, »skrivnost«, ki se ne tiče ostalih ljudi, ki niso vpleteni v ta seksualni odnos.(3_2)</p>	<p>Pogovor o spolnosti z bližnjimi v splošnem smislu (3_1)</p> <p>Pomembnost hranjenja intimnega pogovora o spolnosti za partnerja (3_2)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>Ž4: Z bližnjimi se le redko pogovarjam o tem, če pa se že, je pogovor le površinski (4_1). Vedno tovrstne stvari zaupam le prijateljicami, redkeje sestri.(4_2) Do spolnosti pa sem bolj zavrta in le redko svoje izkušnje in podobno razlagam.(4_3)</p>	<p>Površinski pogovor o spolnosti z bližnjimi (4_1)</p> <p>Intimnejši pogovor o spolnosti s prijateljicami in sestro (4_2)</p> <p>Zadržanost v spolnosti (4_3)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>Ž5: Odvisno od teme. Punce se pogosto pogovarjamo o splošnih stvareh spolnosti (5_1), resnejše probleme ali pa zadrege pa ponavadi zadržimo zase. (5_2)</p>	<p>Splošen pogovor o spolnosti (5_1)</p> <p>Ohranjanje globljih tematik o spolnosti zase (5_2)</p>	<p>Komunikacija</p>
<p>Ž6: Nimam nekih posebnih stališč do spolnosti enostavno užitek, čustva oziroma človeška</p>	<p>Spolnost predstavlja užitek (6_1)</p>	<p>Užitek</p>

<p>potreba/nagon.(6_1) Z bližnjimi se že od malega odkrito pogovarjam o spolnosti (6_2) in ravno tako tudi s spolnim partnerjem.(6_3)</p>	<p>Pogovor o spolnosti z bližnjimi (6_2) Pogovor o spolnosti s partnerjem (6_3)</p>	<p>Komunikacija</p>
---	--	---------------------